N:o 15. Redaktör och utgifvare: FRANS J. HUSS. Expedition: Hötorget 6, 1 tr. upp öfv. gård. Stockholm den 1 Oktober 1887. Pris: Helt år 5 kr., halft 3 kr. Lösn:r 25 öre. Bilaga N:o 1 50 öre. Bilaga N:o 2 25 öre. Årg. 7.

Gunnar Wennerberg.

Den som här i hufvudstaden under riksdagarne ser ledamotens af första kammaren, landshöfding Wennerbergs resliga gestalt röra sig på våra gator, eller i kammaren lyssnar till hans kraftiga stämma, då mannen med den höga, af rikt och föga grånadt hår omkransade pannan, de väldiga mustacherna, den eldiga blicken, inför ett uppmärksamt auditorium yttrar sina med logisk skärpa, ofta med gnistrande qvickhet utvecklade åsigter i föreliggande frågor, — den kan med skäl taga det för ett skämt, om man säger, att den mannen med den 2 Okt. detta år inträdt på sjuttiotalet af sina lefnadsår. Och så är likväl fallet. Gunnar Wennerberg börjar blifva gammal. Det ser dock verkligen ut som skulle åldern ej våga angripa honom, som om »Gluntarnes» fader skulle vara lika oförgänglig som denna hans med sånggudinnan alstrade familj, och vi glädja oss deröfver; på hans 70-årsfödelsedag, som gifvit oss anledning, att i dag pryda Svensk Musiktidning med bilden af Sveriges populäraste tondiktare, tillönska vi honom ännu en lång fortsättning af en ärorik lefnad i fosterlandets och konstens tjenst, en i allo lycklig ålderdom.

En man med så framstående ställning inom samhället och konstverlden som Gunnar Wennerberg, har naturligtvis ofta nog varit föremål för publicistisk uppmärksamhet; hans bild och hans lefnadshistoria ha mer än en gång och på många håll framlagts för allmänheten, och senast har detta skett i sista numret af Ny Illustrerad Tidning, der vår bekante H. W. på sitt vanliga spirituela sätt till ett vackert porträtt af »Gluntarnes pappa» lemnat en intressant skildring af hans lefnadsöden; men hittills har icke Svensk Musiktidning haft att framvisa bilden af den snillrike tonskalden, hvilken just såsom sådan vunnit sitt största rykte och gjort sig så beundrad och älskad i hela vårt land, att få namn under många decennier varit så värderade och uppburna som Gunnar Wennerbergs.

Gunnar Wennerberg.

Vi begagna oss också nu af tillfället att afbörda oss vår skuld härutinnan.

Sedan fyratio år tillbaka hafva »Gluntarnes» toner och snillrika skildring af Upsala studentlif lifvat våra sällskapskretsar, och ungefär samma lifslängd inneha de oöfverträffliga, fosterländska körsångerna, af hvilka isynnerhet »Hör oss Svea», »Stå stark du ljusets riddarvakt» och hymnen »O Gud, som styrer folkens öden» aldrig skola upphöra att hänföra unga som gamla. Hvad som karakteriserar Wennerbergs tondiktning är icke den med en lärd apparat uppförda konstmessiga byggnaden, den der ofta nog kan ha en medelmåttigt begåfvad, men studerad och rutinerad byggmästare till sitt upphof, utan denna snillets omedelbara ingifvelse, som med de enklaste medel kan åstadkomma den största verkan, som finner det rätta målet och når detta på den enklaste och naturligaste vägen, hvarigenom också det sanna snillet icke förfelar att göra sig förstådt. På hvilket område Wennerberg än rör sig med sina tonskapelser, det må vara på den högtidliga psalmdiktningens eller den uppsluppna buffagenrens, på den lyriska eller episka diktens fält, i romansen som i visan, öfverallt finner han den rätta stämningen och uttrycker den på ett tonspråk lika originelt som skönt och lättfattligt. Och hvilken färgrikedom och omvexling i hans tonmålningar! Hvilken qvickhet och humor i hans »Gluntar», hvilken ren och djup romantik i de nio

serenaderna och duetterna för mans- och fruntimmersröster, hvilken högstämd anda i hans andliga sånger och hvilken karakteristik i solosångerna — vi må tänka på »Jätten» eller »Afskedet», »Liden harpepiges klage» eller »Tösa på svältera», »Sirius» eller »Djævelsklokken», »Carl V:s sang i likkisten» eller »Italienaren med gipsbilder» och den täcka »Palindromen»! Hvad som särskildt utmärker Wennerbergs tondikter är det organiska sambundet mellan den vanligen af honom sjelf skrifna texten och musiken till densamma. De äro födda tvillingar och man kan knappast skilja den ena från den andra; de synas helt och hållet vara barn af ögonblickets inspiration, så ledigt och naturligt sluta de sig till och afspegla hvarandra. Men äfven der en främmande text begagnas är helgjutenheten lika stor och beundransvärd. Wennerberg är ingen musikus ex professo; han hade för sig stält en annan lifsuppgift och har af sin förmåga och ödets skickelser förts allt högre uppåt samhällets höjder. En och annan musiklärd rynkade väl också på näsan åt ett och annat i »Gluntarne» först de sågo dagen, men deras skapare kunde trösta sig med att hos dem och hos honom sjelf röjdes »gudagnistan» säkrare och klarare än kanske hos flertalet af våra lärda kontrapunktister. Emellertid har komponisten vid utgifvandet af sista Gluntupplagan gjort några mindre förändringar i ackompagnementet, hvilka han ansett nödiga. Likaså finna vi några af hans sångduetter för mans- och fruntimmersröster i den tryckta upplagan betydligt retoucherade från det först i flere begärliga afskrifter spridda manuskriptet. Under sin studietid i Upsala, från 1837 d. 2 Okt., då han just på sin födelsedag för 30 år sedan blef student, till 1845, då han erhöll lagerkransen, togo väl ock de akademiska studierna hans tid för mycket i anspråk att lemna rum för några djupare musikaliska; åt dessa egnade han sig väl sedan under det han som docent i konsthistoria stannade vid universitetet och sedan han 1849 utnämdes till lektor i filosofi vid Skara gymnasium.

Från 1843, det år som Wennerberg vid majfesten gjorde bekantskap med de glada »Juvenalerna» och strax derefter inträdde i deras led och blef en af deras koryféer, börja också hans musikaliska produktioner framträda i de allom bekanta genialiska duetterna och triorna, som skildra studentlifvet, och denna tid var han mera skapande än forskande musiker. Under den lugna Skaratiden — han lefde här i 16 år såsom gymnasiilärare — gafs honom deremot godt tillfälle att fördjupa sig i musikstudier. Den som skrifver dessa rader hade också tillfälle att få se huru bord och byrå i hans rum denna tid buro högar af musik-klassiker, specielt gamla kyrkokomponisters verk. Som granne till vår lektor, hvilken genom den fria och friska anda han visste ingjuta i sitt torra ämne var afgudad bland gymnasisterna, fick jag också flerfaldiga gånger lyssna till hans toner från vår värdinnas gamla klavér, hvilket uppflyttats på hans rum. En och annan variant vid redigerandet af de sista »Gluntarne» stal sig då mina öron till, och jag har ännu i minnet en sådan från mellansatsen i »Afskedet på Flottsund». Jag hade för öfrigt tillträde till hans rum, under det magistrarne drucko sitt middagskaffe nere i matsalen, för att spela öfver på det gamla klaveret; men det dröjde ej så länge innan den ena tangenten efter den andra lade sig till hvila sedan lifssträngen brustit under händerna på »Jättens» fader, och det gamla klaveret dugde sedan knappast för någon annan än — en komponist. Det var väl under tiden i Skara som Wennerbergs oratorium, »Jesu födelse», uppstod, hvilket 1862 utkom på musikaliska konstföreningens förlag och hvars ifrågasatta utförande genom en af våra musikföreningar här just i år vore på sin plats.

För någon detaljerad lefnadsteckning af vår 70-årige tonskald lämpa sig ej dessa spalter; det korta utkast dertill som här kan göras spara vi till slutet af denna uppsats. Deremot anse vi oss här böra rikta blicken på de tonsättningar som ha Gunnar Wennerberg att tacka för sitt upphof.

I främsta rummet träder oss då till mötes den samling af 30 duetter för bariton och bas med pianoackompagnement, som under namnet »Gluntarne» är så allmänt bekant. Samlingen är tillegnad juvenalerna Eugène v. Stedingk och Otto Beronius — ackompagnatören och basen »Glunten»; Wennerberg var sjelf »magistern». Så populära och föga svåra dessa duetter än äro, ställa de dock ej ringa fordringar på de utförande för att rätt återgifvas; också har författaren gifvit dem ett i det afseendet betecknande motto af Martialis: »Quem recitas, meus est, o Fidentine, libellus; Sed male, cum recitas, incipit esse tuus» — i fri öfversättning: sjunger du dem väl, äro sångerna mina, men sjunger du dem illa, få de gälla för dina; — en reservation hvartill för öfrigt hvilken diktare som helst må ha rätt. »Gluntarne» utkommo under åren 1849—51 och hvarje nytt häfte födde ny entusiasm. Ännu lefva de med friskt lif, ehuru ej så en vogue, som under första decenniet af sin tillvaro. En ny af författaren till ackompagnementet något retoucherad upplaga utgafs i mindre format än den ursprungliga qvartupplagan.

De 10 buffatriorna, »De tre» för tenor, bariton och bas (»Släpp in oss», »Pirum», »Daniel» etc.), utkommo 1851 och följande året Nio trestämmiga serenader för 2 tenorer och bas (»Ack säg mig hvar är du», »Darrande ton», »O se ej så», »Mins du den gången» etc.), hvilka 1875 åtföljdes af Fem trestämmiga serenader för samma stämmor, och samma år utgåfvos Fyrastämmiga sånger för blandade röster. Af Sångduetterna utkommo år 1853 de 6 första: »Gondolieren» (sopr. o. bar.), »Marketenterskorna» (2 altar), »Du är min» och »Du bist mein Mond» (sopr. o. bas), »Flickorna» (2 sopr.), »Sotarne» (2 bar.), n:o 7 »Was lispeln die Winde» (sopr. o. alt), år 1876 n:o 8—12: »Båtfärd» och »Tidt er jeg glad» (alt o. bas), »Der Liebe Leben» och »Julsång» (sopr. o. ten.), samt »Cordax damnatorum» (sopr. o. alt), 1883 n:o 13 »I den djupa midnattsstund» (sopr. o. alt) ur Herders Cid. En större duett »Hafsfrun» hafva vi endast sett i manuskript, ofulländad, men densamma lär nu vara afslutad, ehuru ännu ej utgifven; denna liksom de öfriga värdig Gluntarnes tonskald.

De förträffliga Solosångerna, af hvilka vi här ofvan uppräknat några bland de mera framstående, utgåfvos: häft. 1—4 våren 1850—54, 5:e häftet 1870 och 6:e år 1876. Den för soloröster med kör och piano skrifna samlingen »Ur Davids Psalmer» innehåller icke mindre än 55 nummer. Första samlingen, 10 häften, utgafs åren 1861—69, och ny följd af dem har utkommit hittills i 5 häften. Af den äldre samlingen utkom 1877 en ny upplaga i 2 band.

Det återstår oss nu att omnämna de präktiga marscherna och körerna för mansröster. Samlingen »Odinslund och Lundagård» innehåller af dem de äldre: »Frihet bor i norden», »Bjöd så i Thule», »Stå stark du ljusets riddarvakt», »Framåt, framåt på ljusets bana», »Om alla strängar på den svenska luta», »O Gud som styrer folkens öden», »Hur länge skall i norden», »Trum-marsch», »Fladdrande fana», »Hör oss Svea», och skarpskyttemarschen »I gevär hvar man med mod i bröstet». I den nyligen utgifna samlingen »Studentsånger» finna vi de senare komponerade: »Säg oss ditt namn» och »Så contigit in Lenom» samt Wennerbergs sista komposition: Bön, »Fredens välsignelser», först sjungen, efter hvad vi tro, utaf Upsalastudenterna vid universitetshusets invigning i våras. En annan större komposition är hans »Auerbachskeller», för soloröster, kör och piano, som 1877 första gången utfördes på en konsert af sällskapet O. D. i Upsala.

Gunnar Wennerberg härstammar från en bondeslägt i Vestergötland. Hans fader, prosten Gunnar Wennerberg i Lidköping, f. d. docent i Lund, var son af bonden Olof Nilsson i Tunhem. År 1829 intogs sonen Gunnar i Skara skola och 1833 uppflyttades han på gymnasium derstädes. Tiden för hans studentexamen ha vi redan nämt. I Upsala kom den musikaliske, talangfulle sångaren snart in i sällskapslifvets högre sferer och var en välkommen gäst hos landshöfding Kræmer, fru Silfverstolpe och andra ansedda familjer i lärdomsstaden. Den genialiske och älskvärde studenten — sedermera magistern — förvärfvade sig här en stor vänkrets och bland hans här vunna vänner kunde han äfven räkna kung Oscar 1:s söner. När kronprins Carl blef konung, hade han också Gunnar Wennerberg i åtanke. Från sin mera obemärkta verksamhet i landsorten kallades han till hufvudstaden för att deltaga i den komité, som skulle ordna

Nationalmusei inredning, och gjorde derpå en resa till utlandet i och för konststudier. Han hade förut under sin Skaratid haft ett års tjenstledighet för att företaga en sådan resa åt södern. År 1865 kallades Wennerberg till expeditionssekreterare och byråchef i ecklesiastikdepartementet och var sedan 1870—75 statsråd och chef för skolans och kyrkans ärenden. Då den Bergströmska ministèren sistnämda år afträdde, blef Wennerberg utnämd till landshöfding i Kronobergs län. Det var hardt när att han vid lemnandet af statsrådstaburetten fått ikläda sig biskopsmössan, ty vid Skarabiskopen Butsch's samtidigt inträffade frånfälle var det endast 5 röster som skilde honom från ett rum på biskopsförslaget.

Redan 1850 fick Wennerberg af Svenska Akademien emottaga det stora kungl. priset för icke täflande och 1867 invaldes han till hennes ledamot. Vi förbigå andra utmärkelser som kommit honom till del, men påminna om det förtroende han af vår nuvarande konung åtnjutit att vara guvernör för de kgl. prinsarne i Upsala.

Wennerberg har i många år vid sidan af sin maka, född Cronstedt, och i kretsen af flere nu fullvuxna barn haft att glädja sig åt ett lyckligt familjelif. Att han äfven fortfarande kan glädja sig åt att vara uppburen af sina landsmän och inom vår musikverld det tro vi ej att han har någon anledning att betvifla, om än hans verksamhet i konstens tjenst med åren aftagit. Hvad han redan skänkt oss i sina tonskapelser, är rikedom nog att i långliga tider än bevara Gunnar Wennerbergs namn från glömska.

F. H.

Om indianernas musik.

(Forts. och slut.)

Sedan vi i det föregående yttrat oss om indianernas sång, gå vi nu att nämna något om deras musikinstrument, med ledning af de uppgifter som vi ha att tillgå.

Af slaginstrument finnas hos indianerna många sorter och dessa hafva en stor förbredning, så att väl ingen indiannation alldeles saknar sådana; men endast i Mexiko, Centralamerika och de spanska öarna hade de en bestämd, med menniskorösten och andra instrument harmonierande tonhöjd. Det fullkomligaste af detta slags instrument var *Huehuetl* (vevtl, tlapanhuehuetl), en sorts puka, som brukades i Mexiko och Centralamerika. Den bestod af en cylindrisk, urholkad trädstam eller träkloss, utvändigt snidad och målad, tre till fyra fot hög och stående på en trefot; öfra ändan var öfverspänd med läder eller pergament, hvilket allt efter som tonen skulle vara högre eller lägre kunde spännas mer eller mindre. Denna puka slogs med fingrarne, hvartill fordrades stor skicklighet. Instrumentet begagnades ofta tillsammans med Teponaztli (se följ.) och, om vi kunna lita på de gamle spanske historieskrifvarne, i full harmonisk samklang med detta. Torquemada uppgifver, att tonen hos Huehuetl från kanten till midten af trumskinnet vexlade inom en qvints omfång, att instrumentet »spelades för sina toners och sin tonvexlings skull» och att tonerna allt efter sången varierade i höjd och djup. — Detta ackompagnement tyckes alltså ha varit en harmonierande bas.

Teponaztli (samma instrument som *Tun*) brukas ännu af infödingarne i Mexiko och Centralamerika. Det förfärdigas alltid af hårdt trä, ofta vackert snidadt; det två till fem fot långa trästycket, hvars sidor i sin enklaste form utgöras af den rundade trädstammen, men mera konstmessigt arbetad, är nästan fyrkantig, urholkas nedifrån, dock så att de bägge ändarne blifva tre eller fyra tum tjocka; ofvanpå i midten gjorde man tre inskärningar, två efter längden på trästycket, den tredje emellan dessa, så att de visade formen af den nedliggande bokstafven **H**. De på detta sätt frambragta tungorna, af ett par liniers genomskärning, gåfvo vid slag på desamma två olika toner, hvilkas intervallförhållande hos olika instrument var tersen, qvarten, qvinten, sexten eller oktaven. Instrumentets ton var stark och ofta välklingande; man kunde ibland höra den på en mils afstånd. Teponaztli gjorde alltså tjenst som en slags ofullkomlig kontrabas; tonhöjden vexlade allt efter instrumentets storlek och blef sig naturligtvis alltid lik i ett och samma instrument; följaktligen kunde Teponaztli icke stämmas såsom Huehuetl i olika tonlägen. Ändarne af de båda slagpinnarne försågos med ull eller elastiskt gummi. Teponaztli begagnades till ackompagnerandet af de historiska sångerna, äfvensså vid många religiösa ceremonier och nästan vid alla större fester och danstillställningar. I Guatemala blef Tun före ett vigtigt krigsföretag bestruket med blod, som indianerna medelst styng af törntaggar aftappade sig; deras vapen blefvo på samma sätt invigda.

Tunkul i Yucatan är enligt Stephens samma instrument som vid tiden för den spanska eröfringen påträffades hos infödingarne. Det består af en ihålig omkr. tre fot lång träkafvel, öfver hvars ena ända fästes ett stycke pergament, på hvilket spelaren, hållande pukan under venstra armen, slår med högra handen.

Bland de vilda indianerna finner man en oräknelig mängd tamburiner af de mest olika former; några af dessa må här anföras.

Irokesernas puka är ungefär sex tum hög och fem fot bred med nästan raka sidor och har vid hvardera ändan ett band af trä; öfre ändan är öfverdragen med ett stycke kalfskinn, som fasthålles af bandet; botten är af trä, trumpinnarne af ek och omkr. $7^1/_2$ tum långa. Pukan brukas vid qvinnornas dans i fogeldansen och åtskilliga krigsdanser. Genom ett litet nederst på sidan anbragt hål, som under instrumentets begagnande är tilltäppt, ingjuter man litet vatten till fuktande af trumskinnet. Det af Baker undersökta exemplaret angaf tonen lilla a.

Pukan hos Crees är till formen lik en tamburin, har ofta en diameter af öfver tre fot, men är föga djup, öfverdragen med hud och målad med konstiga bilder af menniskor och djur. En käpp begagnas som trumpinne.

Pueblo-indianerna göra sin puka af en urhålkad trädstam, ungefär $2^1/_2$ fot lång, 15 tum bred, i båda ändarne öfverspänd med garfvadt skinn; den slås med två pinnar.

Cherokees, Choctaws och Chickasaws brukade två pukor i form af en lerkruka, öfver hvilken man spänt en fuktad rådjurshud; på denna slogo de bägge larmande musikanterna med käppar, hvilka under de religiösa och krigiska festerna jemte skramlor sattes i rörelse för att ackompagnera sångerna (Adair).

Twanas tamburin är af trä, fyrkantig och en eller två fot lång och bred, tre till fem tum djup; den är öfverspänd med rådjurshud, hvars spännremmar af läder gå i kors på undersidan och hållas med venstra handen under det trumpinnen skötes med den högra.

Andra indianstammar ha denna liknande tamburiner, men runda i stället för fyrkantiga. Skallror och skramlor finnas derjemte hos alla indianfolk i åtskilliga former. Catlin omtalar sådana skallror (Schischikué) af oberedda torkade hudar, som innehålla kiselstenar o. dyl. och gifva ett skrällande ljud då man skakar på dem.

Af Blåsinstrument är flageoletten eller munstycksflöjten, hvilken blåses likt klarinetten (i motsats till vår vanliga tvärflöjt) troligen inhemsk hos alla indianstammar. Den förfärdigas af Ceder-, Sumach- eller Fläderträ; de båda senare materielen föredragas, emedan märgen är så lätt urtagen i dem. Man väljer en gren eller stam, 1 eller $1^1/_4$ tum i genomsnitt och 15—20 tum lång; denna skäres efter längden midt i tu och hvarje hälft urhålkas till inemot midten, så att en pelare skiljer de båda urhålkningarna. Hälfterna sammanlimmas sedan och på öfre hälften, före och bakom nämda pelare, skäras ned tvenne fyrkantiga hål; fyra till åtta tonhål inbrännas sedan. En trä- eller metallplatta lägges öfver de fyrkantiga hålen, som i kanterna hafva ett insnitt, så att plattan passar noga in i dem; öfver plattan bindes ett litet trästycke, nedtill platt, uppåt efter olika smak fantastiskt utsiradt; stundom insättes framom detta i en gjord skorra en vibrerande trä- eller metallitunga. Tonen i de särskilda instrumenten varierar ganska mycket och liknar vanligen D-flöjtens, men den djupaste tonen (med alla tonhållen slutna) är vanligen rå och obehaglig. Principen för tonbildningen är densamma som i den vanliga lilla pipan. Stämningen är sällan ren; i flesta fall de första fyra till sex tonerna i mollskalan med deras oktaver. Denna flöjt begagnas alltid såsom soloinstrument och vanligast af unge män, som på så sätt vilja uttrycka sina ömma känslor för den älskade. För att locka henne fram ur sin hydda

blåser friaren en honom egendomlig melodi, som ej spelas af någon annan. Denna flöjt smyckas ofta med brokiga band, läderremmar eller grofva målningar etc.

Det synes vara denna eller en liknande flöjt, som hos Catlin kallas »Hjorthudsflöjten» eller Winnebagoernas »Friareflöjt» (Tsal-iht-quash-to). Den blåses i öfre ändan och har 3, 4 eller 6 hål för fingrarne samt lika många toner med sina oktaver, men hvilka äro oregelbundet graduerade. »I öfre Mississippi», berättar Catlin, »sägas de unge männen af Winnebagostammen dag efter dag sitta i granskapet af den wigwam, som innesluter föremålet för hans ömma låga, och blåsa på denna flöjt till dess hennes hjerta, rördt af så mycken uppoffring, medelst ett tecken tillkännager att hon med hjerta och hand vill belöna den unge Orfeus. Catlin omtalar äfven ett par andra indianflöjter: Den mystiska flöjten och krigsflöjten. Den förra är ett ganska sinnrikt instrument, lik de civiliserade folkens blåsinstrument, och skall ha en mjuk och behaglig ton; den senare är ett bland indianerna mycket bekant och värderadt instrument, 6—9 tum långt och göres af hjortens eller kalkonens benknotor samt utsiras med brokiga piggsvinstaggar. Höfdingen bär den i striden omkring halsen. Den har blott två toner; den högre gifver tecken till anfall, den andra till återtåg, och dessa frambringas allt efter som man blåser i öfre eller nedre ändan. Ljudet häraf höres under stridsbullret, då anförarens kommando ej kan förnimmas. Denna flöjt tyckes sålunda snarare höra till signalpipornas slag än musikinstrumentens.

Tvärflöjten finner man mera sällan hos de vilda indianerna. Hos Apacherna förekommer en sådan flöjt med tre tonhål, Pueblo-indianerna begagna flöjtmusik till sång och dans och enligt Bancroft får man stundom höra 5 eller 6 flöjter af olika storlek trakteras på samma gång.

Panspipan (Syrinx) har man funnit bland några vilda indianfolk i Mexiko och Centralamerika. Hos många indiannationer vid Pacific-kusten har man sett pipor af två, i form af bokstafven V sammanbundna lika långa rör (stundom äfven tre rör), hvilka blåsts med munnen eller näsan.

Mexikanerna hade — för att nämna de gamla spanska iakttagelserna från äldsta tider, ehuruväl endast flyktigt omnämda — åtskilliga blåsinstrument, såsom skalmejor (Zampoñas), krumhorn eller cornetti (Cornetas), valdhorn (Cuernas), snäckmusslor (Caracoles), pipor (Chiflatos); af de små lerpiporna fann man också flere; Nebel påstår, att de endast hade två toner, men i Smithsonian Institut finnes en som anger de fem första tonerna af durskalan. Till tonen och formen påminna de mycket om de italienska ocarinas. De öfriga blåsinstrumenten begagnades till solo- och samspel, men den musik, som med dem åstadkoms, var efter europeiska begrepp föga angenäm.

Stränginstrument omtalas deremot icke af dem, som skrifvit om de gamle mexikanarne, och bland de vilda indianstammarne förekomma sällan några sådana.* Apacherna hafva dock sin Harpon,** försedd med en sträng, och hvarmed de lära ackompagnera sina sånger. Adair fann ett egendomligt instrument af detta slag, som han kallar »ett af de gamla heliga musikinstrumenten». Det liknade mycket neger-banjon (ett slags gitarr med lång hals och ett slags trumma till ljudbotten), men af mycket större dimensioner; det var nämligen 5 (engelska) fot långt och en fot bredt med 8 strängar, gjorda af buffelsenor. Loache, eller profeten, som skötte detsamma, höll nedre delen mellan sina fötter och öfverdelen nära sin haka, och stråkens ena ända hölls i handen af denne medan dess andra ända hölls af en biträdande amatör; under ett svettdrifvande arbete framskrapades nu på strängarne ett sådant förfärligt oljud, att, såsom Adair säger, »det helt visst skulle ha kunnat drifva ut sjelfva djefvulen, om han gömt sig i huset». Peruvianerna hade sin Tinya, ett femsträngadt instrument, och bland indianerna vid Orinocofloden har ett instrument med tre strängar (Rabeles) blifvit funnet.

* Bland negerfolk i Afrika finner man deremot ganska sinnrikt förfärdigade flersträngade harpor med resonansbotten och skrufvar till stämning af strängarne.

** Spanska namnet på instrumentet (på svenska harpun), uppkommet af dess egendomliga form.

Daponte och Casatti.

Det stundande »Don Juan»-jubileet leder våra tankar på textförfattaren till denna opera. Det är förnämligast genom texten till denna äfvensom till »Figaros» bröllop som Daponte grundat sitt rykte; den italienske författaren har emellertid lemnat flere andra texter till operor af Salieri, Martini och Mozart. — Lorenzo Daponte föddes 1749. Efter ett kringflackande lif blef han af Josef II efter Metastasio anställd såsom textförfattare vid italienska operan i Wien. Han kom slutligen till Amerika, der han slutade sitt oroliga och äfventyrliga lif 1838 såsom professor i det italienska språket i New-York. Enligt en not i Oulibicheffs Mozartsbiografi skulle han här ha aflidit i djupaste armod. Sedan han i 30 år derstädes lemnat undervisning i italienska språket och literaturen, såg han sig öfvergifven af alla, då hans krafter ej längre medgåfvo honom att arbeta. Några månader före sin död skref han till en af sina landsmän: »Om ödet, i stället att föra mig till Amerika, fört mig till Frankrike, hade jag icke behöft frukta att mina ben skulle lemnats till näring åt hundarne; der skulle jag alltid funnit nog penningar att förskaffa min gamla kropp hvila i grafven och rädda mitt minne från fullkomlig glömska.»

Daponte har utgifvit flere italienska öfversättningar af engelska verk och skildrat sitt vexlingsrika lif i sina »Memoirs», utg. 1823—27 och i en 2:a upplaga 1829.

* * *

Under titeln »En invalidkonsert» skildras af Drobisch en episod från Dapontes vistande i England, hvilken såsom en illustration till hans lefnadshistoria här må återgifvas.

»I ett hörn af italienska kaffehuset i London satt en dag en medelålders man stilla och sluten. De gnistrande ögonen och det becksvarta håret förrådde vid första ögonkastet italienaren; i hans ansigte läste man dock detta svårmod, som i vissa ögonblick af lifvet utbreder sig öfver anletsdragen och hotar att förjaga hvarje glädje, som här och der dyker upp såsom en skimrande perla på lifvets haf.

Medan nu mannen från citronernas land satt der, stirrande framför sig och omedvetet rullande den redan slocknade cigarren mellan sina fingrar, öppnades dörren och en man af omkring femtio år, klädd efter engelsk smak, men för öfrigt från topp till tå italienare, inträder.

»Casatti!» ropar den nye gästen, kastar sin hatt på bordet och störtar fram till den främmande, som nu plötsligt uppvaknar ur sina drömmar.

»Är det möjligt? Daponte! — Landsman! Vän! Broder! lefver du än, eller är det din ande?»

»Ja, jag lefver ännu», svarade Daponte, »men, i sanning, blott ett halft lif, ty det bästa fattas mig: penningar. Se här! min ficka tom.»

»Som salongen vid min sista konsert», afbröt honom Casatti; ty Casatti var en stor violinvirtuos, som kommit till London med många rekommendationsbref, men på en der gifven konsert knappt fått omkostnaderna betalda.

Återseendet förskingrade för några minuter begges sorgsna sinnesstämning, och sedan Casatti lemnat underrättelser om alla bekanta i Wien, talade han en lång stund så förnöjdt om det kära, trefliga Wien, der han sist uppehållit sig och frossat i konstnjutningar.

»Ack, Wien! mitt Wien!» utropade Daponte. Tio år af mitt lif skulle jag vilja gifva för en sådan vecka, ja för en dag, sådana jag der tillbragte tusende bland mina vänner. Tyskland har tvenne hjertan: Prag och Wien. En enda af Donaus vågor är för mig mer är denna stolta Themsen med sina talrika skepp och vimplar. Prag! Wien! Ack, hvart har den tid flytt, då jag tillsammans med min Wolfgang (Mozart) studerade på texten till Don Juan, att Zerlina måtte få 'una bella parte', och vällustingens undergång på ett romantiskt sätt sluta sig tillsammans med andeverldens fasor. Hvar äro de stunder, som jag med honom tillbragt i direktören Bondinis hus?»

»Bondini? ropade virtuosen; Viottis svåger? Det var ju hans fru, som den tiden spelade Zerlina?»

»Ja, en Zerlina sådan jag aldrig åter sett henne återgifvas. Ännu ljuder det

i mina öron: 'Batti, batti', när jag tänker på den lilla frun med de skälmska ögonen, fastän Mozart en gång ganska skarpt läste lagen för henne, då hon i andra satsen öfverlemnade reprisen åt obligatinstrumentet. Och vännen Bassi, sedan, i Prag!»

»Bassi? som var den förste som sjöng Don Juans parti?»

»Ja, sjöng och spelade så att Mozart sjelf ropade bravo, när han i prestot af arian 'Fin ch'han dal vino' hänryckte publiken till ett stormande bifall.»

Sedan båda i flyktiga skizzer skildrat sina lefnadsöden, och Daponte berättat huru han i London varit med direktör vid italienska teatern, huru han en lång tid suttit häktad för skuld och nu sysselsatte sig såsom kommissionär, uppkastade Casatti den frågan, om han ej visste något medel att genom något musikaliskt företag göra effekt och tillika förtjena penningar, med ett ord: någonting som kunde rädda ur den tryckande penningenöden, det måtte nu ligga inom poesiens eller musikens område, — han hade, tilllade han, med framgång försökt sig i båda delarne.

»Effekt?» svarade Daponte; »effekt gör alltid det, som är mest barockt, dock — med snille.»

»Nå ja, föreslå något sådant! Nöden har ingen lag. Tänk efter; du skall ej heller dervid bli tomhändt.»

»Vi ska se. Likväl låter sådant ej ta sig ur luften; men det skulle bra mycket roa mig, om vi på det sättet kunde trotsa engelsmännen och den förskämda smaken.»

Medan de båda under funderingar hit och dit läppja på sitt kaffe, inträder genom dörren en puckelrygg, gör en högst komisk komplimang och sätter sig derpå ned, med imperatoriskt majestät rökande ur en lång pipa. — Daponte kan för skratt knappt hålla i sin kopp, likaså Casatti. Sedan den lille förlorat sig bland mängden, säger Daponte:

»Om den der ville spela basen på din konsert, Casatti! Han gör bestämdt effekt. Gif en konsert, der dylika missfoster spela eller sjunga med, och jag är säker, att du gör bättre affärer än någon.»

»Härligt! syperbt!» hviskade virtuosen efter något betänkande. »Ett ofärdigt musiksällskap, en invalid-konsert! Min vän, skaffa mig blott en orkester af sådana der majestätiska personer, och alla hinder äro undanröjda.»

»Hvad i min makt står, skall ej försummas. Infinn dig i morgon åter här efter middagen; jag vill ännu i dag tala med två violspelare, som ha ett par briljanta pucklar. Dessutom känner jag en instrumentmakare, som bor midt emot mig, och hvilken gift sig i en sned familj, som är allt igenom musikalisk.»

I hopp om ett godt resultat af den projekterade invalid-konserten, strök Casatti ihop återstoden af sin börs och reqvirerade i glädtigt lynne tvenne glas punsch: de båda vännerna klingade för företagets framgång, och åtta dagar derefter tillkännagåfvo röda och gula affischer, af en salongsmattas storlek, en

Académie des Invalides
under *Maestro Carlo Casattis* anförande.

På börsen, på kaffehusen, vid table d'hôten, öfverallt talade man om denna musikaliska komedi. Redan på middagen fans ingen biljett att få till aftonens konsert, och en timme innan den började, var salen redan fyld. Ett tisslande och tasslande, ett hviskande och skrattande hördes från alla håll, så snart en af virtuoserna kom in genom dörren, som förde till orkestern. Först kom en puckelrygg med ett valdhorn öfver armen, så en enögd, bakom dem i tre åttondels takt en halt violoncellist och till slut ett par dvärgar. Alla ögon väpnades: lorgnetter, operakikare, tuber, allt riktades på den sällsamma orkestern, som började stämma och preludiera. — Nu inträdde herskaren öfver alla dessa missfoster och dvärgar, direktören, och — overturen tog sin början.

Med hvarje takt tilltog skrattet, och knappt var sista stråktaget gjordt förr än ett fjerran skallande bifall belönade de spelandes möda: vituosernas glädje öfver denna framgång återspeglade sig i alla kanter och vrår af deras svetthöljda ansigten.

Derpå framträdde tvänne puckelryggar för att spela en violin-duett: den ene begynte med ett adagio, medan den andre hade tolf takters paus. Som en blixt föll han in, och nu blef det ett filande och skramlande, — Donner und Wetter! Nu följde en af hela den stora armén exeqverad sinfoni, i hvilken direktören inlagt åtskilliga komiska soli, som härmade kattors jamande, tuppens galande och grodors qväkande. Under de följande numren blef trängseln allt större, tills den uppnådde sin kulminationspunkt då slutligen en puckelrygg och en dvärg på samma gång visade sig. Puckelryggen sjöng med fullt orkester-ackompagnemang en allmänt känd slagdänga, och dvärgen, som stod på en stol för att kunna ses af alla, föredrog Sarastros ena aria.

Tillställningen mottogs med ett snart sagdt ursinnigt bifall, och två dagar derpå förnyades konserten mot förhöjd entré, och gafs sedermera flere gånger för fulla hus, — ty tilloppet ökades allt mer och mer.

Skalden jubilerade, de lytte och lame jubilerade, dock mest af alla virtuosen, som snart derpå rustade sig till afresa, sedan han delat med sig åt sin vän. »Hör!» — sade han — »tag detta, och så farväl! Jag reser med lättadt hjerta, ty vet du hur mycket denna fars inbragt mig?»

»Nå?»

»Nära två tusen pund.»

Till följd af flyttning har utgifningen af detta nummer blifvit fördröjdt, hvilket resp. prenumeranter torde benäget ursäkta. ***Red.***

På Bellmansdagen.

1887.

Hans minne blomstrar, fast Fryxell
Strött törne i hans lager;
Se, ifrån staden denna qväll
Hvad folk till Djurgår'n drager!
Och der hvart gå de se'n, mån tro?
O, de dra bort till »Bellmansro»,
Att helsa sångardrotten!

Kom, låt oss äfven vandra dit,
Hans fest i qväll blir firad!
Der står på sockel af granit
Hans bild nu blomstersirad;
Der sjelf han sjungit mången gång,
Der ljuder än i dag hans sång,
Re'n sekelgammal vorden.

Hör hvilka toner brusa der
Bland ekarna i lunden,
O hvilken sång, oss vorden kär
Alltredan från den stunden
Vi första gången hörde den,
Och lika frisk han klingar än
Och lika djupt oss rörer.

Se kring dig! Bort i vesterns sal
Hvad rika färger stråla,
Och strand och våg och skog och dal
I purpurglöd de måla!
Och vänd dig se'n till sångarns bild,
Se hur han myser nöjd och mild
I julisolens lågor! —

Ack! tider komma, tider gå,
Och skilda drag de bära,
Men ej fördunklas skall ändå
Vår store folkskalds ära.
Från far till son hans sånger gått,
Och ingen, ingen än förmått
Så sjunga som han sjungit.

Sigge Sparre.

Tvenne repriser

förbereder som bekant k. stora teatern, nämligen återupptagandet af tvenne lyriska stycken ej gifna sedan Oscar Arnoldsons dagar, vi mena »Ernani» och »Hvita frun»; särdeles i den sistnämda torde hr A:s friska och hurtiga spel som Georges Brown vara i godt minne af vår musikälskande allmänhet, som var i tillfälle att den tiden få höra nämda opera.

Hvad nu Boieldieus mästerverk angår, så introducerades »Hvita frun» (komp. 1825) å vår lyriska scen d. 31 Jan. 1827 samt hade då följande rollbesättning. Gaveston hrr Fr. och L. Kinmansson (alternerande), Anna m:lle Widerberg, Georges hr Sällström, Dickson hrr Lindström och

Cederberg (alternerande), Jenny fru Lindström, Margaretha fruarna Bock och Jernberg (alternerande), Mac Irton hr Preumayr och Gabriel hr Westerberg. Som man ser florerade dubbleringen af roller redan den tiden.

Få operor finnas som hafva så underhållande text som »Hvita frun» (La Dame Blanche), men så har den också till upphofsman Eugène Scribe, samt öfversattes af N. J. af Wetterstedt (tal-) och Bernhard Crusell (sångtexten). Vid senaste uppförandet, d. 29 Sept. 1880, sjöngs Anna af fru Moe-Torssell samt Gaveston och Georges af hrr Willman och Arnoldson. Vid återuppförandet äro nu rollerna sålunda fördelade: Gaveston hr Strömberg, Anna fröken Klemming, Georges den nyengagerade tenoren hr Lindblad, Dickson hr Ohlsson, Jenny fru Edling och frk. Karlsohn (alternerande), Mac Irton hr Janzon och Margaretha fru W. Strandberg och fröken Almati (alternerande).

Hvad den andra reprisen, Verdis opera seria »Ernani», beträffar, kommer den att gifvas redan under loppet af denna månad efter en hvila sedan d. 9 Juni 1879 samt med hr Sellman i titelrolen, hr Lundqvist som Carl V, hrr Strömberg och Sellergren alternerande som Silva och fru Östberg i Elviras rol.

Första representationen af nämda opera egde rum å Stora teatern d. 3 Okt. 1848 af ett förut på *Mindre* teatern uppträdande *italienskt* operasällskap, bland hvilket befunno sig de sedermera vid vår opera engagerade kapellmästaren Foroni och sångaren Della Santa, och de uppträdande voro: Carl V S:r Carlo Della Santa, Ernani S:r Fransecsco Ciafei, Silva S:r Gian Carlo Casanova, Elvira S:ra Rosina Penco, Ricardo S:r Guiseppini och — Giovanna och Jago m:lle Malmström och hr Lemke.

Efter fem års hvila introducerades den egentligen på vår lyriska scen d. 25 Maj 1853, som recett för m:lle Michal, med följande artister: Carl V Della Santa, Ernani hr Strandberg, Silva hr Valin, Elvira m:lle Michal, Giovanna m:lle Levin, Ricardo hr Lundbergh och Jago hr Grüner.

Sedermera ha som Carl V uppträdt hrr Beck, Arlberg, Sandström och Lundqvist, Silva hrr Behrens och Willman, Ernani hrr Richard och Arnoldson, Elvira fröken Lilli Lehmann, Giovanna fröknarna Fundin, Memsen och Karlsohn samt Ricardo hrr Köster och Ohlsson.

Ernanis libretto är af Piave efter Victor Hugos dram »Hernani» samt öfversatt af G. L. Silfverstolpe.

Lorenzo.

Åtskilliga gamla operaarier innehålla så mycket melodi, att de allt för väl kunde tjena till mönster för många moderna tonsättare; ty dessa göra i sin melodifattigdom blott allt för ofta mycket väsen af ingenting.

SEYFRIED.

Från Kalmar.

Den 22 Sept. 1887.

Under det innevarande året har Kalmar till dato hugnats med högst få konserter, och dessa ha nästan allesammans varit utförda af amatörer, från hvilka naturligtvis all kritik är utestängd.

I dagarne ha dock blifvit gifna tvänne orgelkonserter af organisten i Blasieholmskyrkan, herr Albert Lindström, och för det musikälskande Kalmar ha också dessa säkerligen varit af mycket stort intresse. Kalmar domkyrkas orgel lär vara en af de bästa i riket, och på det sätt herr Lindström förstod att behandla vår orgel, voro vi i tillfälle att sjelfva bedöma dess resurser. Utan öfverdrift tro vi oss kunna påstå, att vi aldrig förr i Kalmar fått höra en sådan orgelmusik, och publiken tycktes också värdera herr L:s präktiga och vårdade spel. Bland de kompositioner konsertgifvaren föredrog, nämna vi:

Af *Alb. Lindström:* Högtidsmarsch; *Alex. Guilmant:* Marche Nuptiale, Elèvation, Fugue, op. 25; *G. Mankell:* Pedal-Etud; *Lemmens:* Maëstoso ur Sonate pontificale; *Nordquist:* Carl XV:s Sorgmarsch; *Mendelssohn:* Andante religioso; *Schubert:* Moment musical; *Heintze:* Triumfmarsch; *Widor:* Toccata-Allegro ur V Sinf.

Alex. Guilmants kompositioner äro här i Sverige icke mycket kända, men alla de tre af herr L. föredragna styckena utmärkte sig för stor melodirikedom, och särskildt Fugan — med det ganska egendomliga motivet — var mycket anslående. I pedaletyden visade herr L. sin stora tekniska färdighet, och Lemmens storslagna och majestätiska Maëstoso var af storartad effekt. Conr. Nordquists gripande Carl XV:s sorgmarsch åhördes med stort intresse, Mendelssohns Andante religioso är en komposition, som vinner allt mer och mer man hör densamma. Moment musical, registrerad för orgel af herr L., ha vi såsom orkesternummer varit i tillfälle att höra flerfaldiga gånger. Herr Lindström återgaf kompositionen på ett förträffligt sätt och hans pianissimo var utomordentligt fint. Widors Toccata-Allegro slog äfven mycket an, liksom Heintzes Triumfmarsch och konsertgifvarens högtidsmarsch, hvars trio är särdeles melodiös.

Dessutom föredrog herr Lindström några sångnummer, och deribland: Aria ur orat. Paulus af Mendelssohn, Gounods Ave Maria samt en kyrkoaria af Dannström. Den sistnämda var särdeles vacker och gjorde ett mycket fördelaktigt intryck.

Det är så sällan vi här i landsorten äro i tillfälle att få höra någon populär orgelmusik. Glädjande är dock att nämna, det totalintrycket af herr Lindströms konserter var hos åhörarne utomordentligt godt.

Vi tro oss uttala publikens önskan, då vi härmed frambära honom vårt tack och hjertligt önska honom välkommen åter.

G. E.

Från scenen och konsertsalen.

Sept. **Stora teatern.**

18. Bizet: *Carmen* (Carmen, Michaela, Frasquita, Mercedes: fru Edling; frkn Karlsohn, Strandberg, Bergenson; José, Escamillo: hrr Strandberg, J. Örtengren).
20, 25. Mozart: *Trollflöjten* (Sarastro: hr Joh. Elmblad, 1:a gästupptr.; Nattens drottning: fru Östberg; Pamina, Papagena: fru Edling, frk. Bergenson; Tamino, Papageno: hrr Strandberg, Örtengren).
22. *Det var en gång.* Mus. af Lange-Müller.
23, 27, Nicolai: *Muntra fruarna i Windsor* (Falstaff: hr Elmblad; fruar Ström, Page: fru Edling, frk. Almati; Fenton: hr Strandberg).
29. Halévy: *Judinnan* (Debut: Rachel, Leopold: frk. Riego, hr Stenfelt; prinsessan Eudora, Eleazar, Kardinalen: frk. Klemming, hrr Sellman, Strömberg).

Djurgårdsteatern.

20—30. *De landsförvista.* Dram i 4 akter af Pierre Newsky, musiken af Herm. Berens.

Musikaliska Akademien.

19, 21, 23, 25, *Arnoldson-konserter* af Sigrid Arnoldson, Mariano de Padilla (baryton), Martinn Marsick (violin-virtuos) och Luigi Arditi (pianist) med biträde af hr Hjalmar Meissner som ackompagnatör. Direktör: Maurice Strakosch.

Kongl. teatrarna hafva nu sedan den 18 Sept. varit i verksamhet, eller rättare endast Stora Teatern, som tills vidare äfven får tjenstgöra som dramatisk. Operarepertoaren har derför fått lemna rum åt den dramatiska. Hittills har, som ofvan synes, fyra operor och sagokomedien med sång »Det var en gång —» blifvit gifna. Herr Elmblads gästspel är det märkligaste vi ännu ha att anteckna härifrån. Som Sarastro i Trollflöjten gjorde han första gången ingen lycka till följd af indisposition, men andra gången lyckades han bättre och var, i vissa ögonblick imposant med sin ståtliga figur och väldiga stämma. Ännu bättre och ganska förträffligt gaf han Falstaffs rol i »Muntra Fruarna» i enlighet med sin uppfattning af densamma såsom den råe och öfvermodige cynikerns. Det återstår oss, efter förnyadt åhörande och sedan hr E. blir fullt disponerad, att erfara om han då har den fulla makt öfver sin väldiga stämma, som är den fullt utbildade konstnärens kriterium. I Trollflöjten har fru Östberg haft ett tacksamt och briljant parti som nattens drottning, och de nyengagerade innehafvarne af Papagenos och Papagenas partier, frk. Bergenson och herr Örtengren, fyllde sin plats oklanderligt. Om de andra hufvudpersonerna ha vi intet nytt att säga; fru Edlings konst och hr Strandbergs röst äro väl kända. Halévys stort anlagda något tungrodda opera »Judinnan» har gifvits med god besättning. Hr Sellman som juden är mästerlig i vokalt som dramatiskt hänseende; fröken Riego lyckas mycket bra som Rachel. Hennes spel utmärker sig för dramatisk kraft och rösten, ehuru i vissa momenter tunn och beslöjad, har både kraft och klang då den släppes ut. Fröken Klemming är en behaglig Eudora, som dock kunde ge litet mera relief åt så väl den förnäma prinsessan som den olyckliga makan; hr Stenfelt som prin-

sen låter se och höra sig till sin fördel, men syns ännu ej rätt hemmastadd på stora teaterns tiljor.

Konsertsalens stora événement är de fyra Arnoldsonskonserterna i Musikaliska akademien. Ryktet om fröken Arnoldsons talang öfverdref ej; hon har verkligen hunnit till en hög rang af konstnärsskap. Den gamle impressarien Strakosch misstog sig ej heller på den magnetiska kraften hos sin nya diva, då han, före hennes engagement vid hennes profsjungning för honom här, hviskade till hennes beskyddare: »belle femme, belle femme!» Belle femme och bel canto i förening är ett »Gesammtkunstverk», som måste eröfra publiken; han hade senast erfarit detta med Emma Thursby, om hvilken fröken Arnoldson äfven till röstens mindre volym påminte. En ledig och briljant koloratur, jemnt utbildad behaglig röst, god andhemtning och vacker munställning utmärkte sångerskans föredrag, och man kan förstå af hennes återgifvande af arian ur »Barberaren» eller duetterna med hr Padilla ur denna opera och »Don Pasquale», att hon med behag och liflighet skall röra sig på operascenen, der vi hoppas en gång få se henne och bevittna hennes sceniska triumfer. Valsarian ur Dinorah med sina halsbrytande drillar och fiorituren framstälde i synnerhet fröken Arnoldsons redan hunna mästerskap i en klar dager. Att granska hennes särskilda konsertnummer förbjuder oss utrymmet här, vi kunna endast tillägga att hon äfven i den enklare visan hördes med odeladt nöje. — Herr Padilla är som buffasångare känd sedan gammalt; som sådan är han också nu mera, sedan rösten är på retour, på sitt rätta fält, der han ock blir pristagare, hvilket visade sig i det bifall han vann med buffaarian »Papucci», och sin aria ur »Barberaren» samt i duetterna med fröken Arnoldson. — I herr Marsick fick man göra en ny och angenäm bekantskap med en verkligt musikalisk violinartist af hög rang. Renhet i ton, värme och elegans i föredraget och en ofelbart fulländad teknik voro egenskaper hos denne konstnär, hvilka ställde honom såsom sådan främst bland de konserterande artisterna. Äfven som komponist väckte han intresse synnerligast genom sitt vackra »Scherzando» och Reverie N:o 2; det bifall hans spel framkallade stod ej heller efter det, som slösades på vår unga sångerska och landsmaninna. Ett af konserternas glansnummer var ock Romancen ur Saint-Saëns »Timbre d'Argent» med obligatviolin och piano, hvari fröken Arnoldson och herr Marsick på ett utmärkt sätt samverkade. Herr Arditi lyckades i sitt pianospel bäst som ackompagnatör, men pianoackompagnementet var i de flesta nummer å konserterna anförtrodt åt hr Hj. Meissner, som utförde detsamma på ett ganska berömvärdt sätt.

Fröken Arnoldson och de henne följande artisterna lemnade hufvudstaden efter matinéen d. 25 Sept. för att fortsätta sin konserttourné söderut.

Från in- och utlandet.

Stora teatern har för närmaste tiden på repertoaren »Carmen» med frk. Almati i titelrolen och frk. Lindegren som Michaela, vidare »Det var en gång . . .», »Judinnan» och »Muntra fruarna», båda med herr Elmblad som gäst; herr E. kommer att i sistnämda opera uppträda för sista gången på torsdagen; i slutet af veckan, möjligen på lördagen, gifves »Ernani» första gången efter längre hvila. Repetitionerna på Halévys »Andorradalen» hafva tagit sin början. Rolerna och deras innehafvare äro följande:

Stephan, ung jägare, hr Lindblad; Saturnin, uppsyningsman öfver fiskerierna, hr Linden; Lejoyeux, kapten i fransk tjenst, värfvare, hr Ohlson; Jacques Sincère, gammal herde, hr J. Örtengren; Theresa, arrendatorska, fru W. Strandberg; Bellina, rik arftagerska, fröken Klemming; Rosa, Theresas tjensteflicka, fru Edling.

St. teatern kommer äfven att upptaga A. Grisars »God natt, hr Pantalon!», operett i en akt, som 1883 gafs å Nya teatern. Rolerna jemte deras innehafvare äro:

Doktor Tiritafolo herr Ohlson, Lucrezia fru W. Strandberg, Isabella fröken Bergenson, Colombine fru Edling, Pantalon hr Janzon och Lelio hr Lindblad.

»Alphyddan», som äfven är under öfning kommer att ha följande rolbesättning: Betli frk. Bergenson, Daniel, Max hrr Lindblad, J. Örtengren.

—•—

Fröken Agnes Janson, som i ett par år till och med säsongen 1884—85 tillhörde vår operascen och derefter idkat sångstudier samt konserterat i England, gifver Lörd. d. 8 Okt. en konsert med biträde af frökn. Ek och Eugenie Claeson samt hrr Tor Aulin, Emil Sjögren och Oscar Lejdström. Konserten skulle gifvas d. 3 Okt., men har till följd af frk. Eks inträffade heshet måst uppskjutas.

—•—

Symfonikonserter komma att gifvas å Stora teatern äfven under det spelår, som nu börjar. Bland här ej förut kända symfoniverk, som äro bestämda att uppföras, kan nämnas i första rummet Hector Berlioz' berömda »Symphonie phantastique». Derjemte ha underhandlingar inledts om rätten att här uppföra Richard Wagners ungdoms-symfoni. En sådan tillåtelse fås ej för intet; den kostar för en gång 400 kr. och för två gånger 600 kr., medan t. ex. den nyss omnämda Berlioz-symfonien kan fås för 100—120 kr. Särskildt beräknas i båda fallen kostnaden för stämmorna.

Under de senare åren ha Beethovens flesta symfonier uppförts å Stora teatern; ordningen har nu kommit till a-durs-symfonien. Längre fram under säsongen torde man få höra samme komponists jetteverk, den nionde symfonien.

—•—

Nya teaterns direktion har enligt kontrakt af d. 18 Sept. till ett nybildadt dramatiskt associationssällskap uthyrt Nya teatern för denna säsong. De föreskrifna nya skyddsåtgärderna blifva färdiga så att föreställningarna kunna börja i senare hälften af Oktober. Sällskapets medlemmar utgöras, efter hvad vi nu känna, af fruar Collin, Gardt, Holmquist (garderobière), Littmark, Stenfelt och Tegnér; frkn. Berg, Eklund, Hermanson, Johanson (sufflör), Lundquist och Tuné samt hrr Bruno, Collin, Dahlström, Falck, Fristedt, Gardt, Hedin, Ljungquist, Lundberg, Nilsson, Olin, Ranft, Svensson (maskinmästare) och Warberg. Såsom gäster komma fru Ulff och herr Vict. Holmquist att medverka. Underhandlingar pågå om engagerande af ännu några framstående sujetter.

—•—

Musikföreningen och **Filharmoniska sällskapet** ha åter börjat sin verksamhet, med öfningar för tillämnade konserter. Musikföreningen har för sin nästa konsert valt Verdis Requiem. Filhar. sällskapet tänker gifva en Gade-konsert hvarvid »Korsfararne» kommer att uppföras, möjligen under komponistens egen ledning.

—•—

Af främmande artister, som ämna konsertera hos oss, har man snart att förvänta den enarmade pianisten grefve Zichy; vidare lära fru Annette Essipoff äfvensom herr Mierzwinski bereda sig till en skandinavisk tourné.

—•—

I Berns' salonger har ungerska zigenarkapellet Oláh Pál med September månad slutat sitt konserterande. Publiken har med rikligt bifall belönat dess utmärkta samspel och lifliga musik, hvilken i de äkta zigenarnumren emellertid med sitt kontinuerliga larm frestade åhörarnes nerver.

—•—

Det ungerska gosskapellet begaf sig härifrån vid denna månads början efter flitigt spelande hos hr Berns i Berzelii park och Strömparterren. Deras raska sampel och i åtskilligt för oss nya repertoar, särdeles de med sång inmängda styckena, förvärfvade denna orkester äfven nu den stora massans rika sympatier.

—•—

Musikaliska föreläsningar komma att likasom förra året hållas i Vetenskapsakademiens hörsal af pianisten Fredr. Peterson. De komma att ega rum d. 7, 14 och 21 Okt. och afhandla »Den musikaliska rytmen». Efter hvad oss meddelats, kommer föreläsaren att framställa en historik af rytmen och redogöra för de olika rytmernas eller musikaliska tankarnes karakter och gränser samt skildra flere rytmiska oregelbundenheter. Föreläsaren, som länge egnat en särskild uppmärksamhet åt rytmiken, tänker visa hur man genom undersökningar af rytmens egenskaper förmår djupare inträngа i de store mästarnes inre musikaliska själslif, än hvad den vanliga musikundervisningens mera formela och rent yttre behandling af musiken kan gifva anled-

ning till. Föredragen komma att för lättfattlighetens skull och till höjande af intresset för ämnet åtföljas af musikillustrationer, och biljetterna — till ett pris af 1 kr. för hvarje föreläsning — äro åtföljda af notexempel, upptagande stycken ur åtskilliga kompositioner af äldre och yngre mästare. Det för den allmänna musikbildningen vigtiga ämnet skall säkert locka vår musikaliska och musikidkande publik till att talrikt freqventera dessa föreläsningar, hvilka vi härmed velat anmäla och hafva goda skäl att rekommendera.

Syskonen Maria och Adrian Dahl förbereda en matiné i Berns' salong söndagen d. 9 Okt. och biträdas dervid af fröken Alma Hulterantz och direktör Heintze samt hrr Lejdström, Strindberg, Åberg och B. Dahl. Konsertprogrammet, som inledes med en Gesellschaftsqvartett af Herm. Berens, kommer vidare att upptaga sånger af Thomas, Donizetti, Weckerlin, Söderman, Bengzon och Adr. Dahl samt violinduett af Godard och 2- och 4-händ. kompositioner af hr Adr. Dahl, hvilken, som bekant, under ett par år gjort kompositions-studier för Widor i Paris, der äfven fröken Dahl studerat sångkonsten.

Arvid Ödmann uppträdde den 1 Okt. i »Mefistofeles» första gången efter sitt engagement vid Köpenhamns kgl. teater. Huset var utsåldt och danska konungafamiljen jemte dess kejserliga och furstliga gäster öfvervoro föreställningen. Oaktadt hr Ö. ännu ej var fullt återställd från sin sjukdom, vann han dock, särskildt i sista akten, stort bifall, ehuru ej afgjord framgång.

Pianisten Carl Bodell, bördig från Luleå och bekant som pianolärare härstädes, har blifvit utnämd till professor vid musikinstitutet Fort Plaine i New-York, sedan han d. 22 Aug. aflagt prof på sin skicklighet i pianospelning.

Jenny Lind-Goldschmidt har enl. telegram af d. 22 Sept. träffats af hjernslag och läkarne hade uppgifvit hoppet om hennes återställande; senare underrättelser gåfvo emellertid vid handen att en förbättring i hennes helsotillstånd inträdt.

Köpenhamn. Det engelska Mikadosällskapet, som efter hvad det säges ett tusental gånger flerstädes i Europa och Amerika uppfört Sullivans burleska 2-aktsoperett »Mikadon», uppträdde första gången härstädes d. 25 Sept. å Kasinoteatern. Sällskapet eger ej större vokala förmågor men en utmärkt komiker i hr Fischer. Pjesen har en qvick och rolig dialog, liflig och melodiös musik, men slog ej så synnerligen an till följd af publikens obekantskap med engelska språket på scenen. Fråga var att sällskapet skall uppträda på Nya teatern här i Stockholm, men under nuvarande omständigheter lät det sig icke göra.

M:r Widors, den franske orgelvirtuosens och komponistens, tillämnade konserter härstädes äro tills vidare uppskjutna, emedan göromål i Paris förhindra hans hitresa.

Paris. Saint-Saëns har begynt komponera en ny opera, »Benvenuto Cellini», till en libretto, bearbetad efter en roman af Paul Maurice. — Efter Pierre Lotis roman »Le Pecheur d'Islande» har Henri Meilhac skrifvit en libretto, till hvilken Massenet skall komponera musik sedan han först fullbordat sin »Werther».

— Lamoureux, den bekante orkesteranföraren och Wagnerentusiasten, kommer i vinter att återupptaga sina Wagnerkonserter å Chateau-d'Eau-teatern.

— Till »Don Juan»-jubileet å Stora operan skall Jules Barbier leda anordningarna. Föreställningen inledes med ett förspel, hvari skola förekomma Don Juan (Delaunay), kommendören (Monnet-Sully) och en sånggudinna (Sarah Bernhardt). Till sist skola operans artister under en af prestkörerna i »Trollflöjten» bekransa Mozarts byst.

Lili Lehman, den äfven här bekanta tyska operasångerskan, har nyligen förlofvat sig med sångaren Kaulisch vid hofoperan i Wien.

Johannes Brahms har nyligen fullbordat en konsert för piano, violin och violoncell med orkesterackompagnement; den skall första gången utföras af tonsättaren samt professorerna Joachim och Hausmann å första Gürzenich-konserten i Köln.

Dödsfall.

Witt, Joseph von, berömd hjelte-tenor och Wagnersångare, f. d. 7 Sept. 1846 i Prag, † i Schwerin d. 17 Sept. Han var först österrikisk officer i Kroatien, men lemnade militärtjensten 1867 och utbildade sig i Wien till sångare; tillhörde Schwerins opera från 1877.

C. H. Billbergs
PIANOFABRIKS,
Göteborg,
prisbelönta **Pianinos**
efter nyaste system säljas billigt. (G. 22223×2.)

Sånglektioner
gifvas af
Elisabet Widgren.
Anmälningar mottagas i *Herr. Elkan & Schildknechts musikhandel.*
Referenser: Direktör **I. Dannström.**
Sturegatan 36.

J. LUDV. OHLSON
f. d. I. Dannström & C:o
STOCKHOLM
16 Regeringsgatan 16.
Flyglar, Pianinos och **Orgelharmonier** af de bästa Tyska & Amerikanska fabriker i **största** lager till **billigaste** priser under fullkomligt ansvar för Instrumentens bestånd.
Obs.! **Hufvuddepot** för **Blüthners** verldsberömda Flyglar, samt **Rönischs & Steinweg Nachfolgers** utmärkta Pianinos.

Svensk Musiktidnings byrå och Expedition har flyttats till Hötorget N:o 6, 1 tr. upp öfver gården, ingång från Olofsgatan.
Redaktionen.

Stråkinstrumenter, Flöjter, Klarinetter och Zittror m. m.
Strängar
garanteras rena och utomordentligt starka.
Gamla violiner
från *50 kr.*
Stråkar, Lådor och tillbehör.
För hvarje instrument lemnas full garanti.
Emil Fröling,
Norrköping.

Oscar Lejdström,
Sånglärare.
Kongl. Myntet.

Solo-Klarinettblad
à 4 kr. pr dussin.
Emil Fröling,
Norrköping.
Vid beställning bedes om mått eller att ett gammalt blad medskickas och garanteras då för god ton.

Adrian Dahls
Albumblad
5 melodiska tonstycken för piano finnas att köpa för 1 krona
å Svensk Musiktidnings Expedition,
Hötorget 6, 1 tr. upp öfv. gård.

Pianomagasin.
Flyglar, Pianinos, Tafflar och **Orglar** från in- och utländska utmärkta Fabriker **till de billigaste** priser. För instrumentens bestånd ansvaras.
Äldre Pianos tagas i utbyte.
OBS. Ständigt lager af **Flyglar** från Blüthner och **Pianinos** från G. Schwechtens berömda fabriker.
Gust. Petterson & Komp.,
38 Regeringsgatan 38.
☛ **Flyglar, Tafflar** och **Pianinos** från **J. G. Malmsjö.**

INNEHÅLL: Gunnar Wennerberg (med porträtt) af *F. H.* — Om indianernas musik (slut). — Daponte och Casatti. — På Bellmansdagen 1887, poem af *Sigge Sparre.* — Tvenne repriser. — Från Kalmar. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Dödsfall. — Annonser.

STOCKHOLM, TRYCKT I CENTRAL-TRYCKERIET, 1887.